

stvo so priglasili skoro vsi. Obeta se nam lepša doba moči, ugleda in veljave tržaškega slovenskega učiteljstva. Kvlišku src a — v daljavo oči! —

Kranjske vesti.

—r— **Krut udarec usode.** Kakor smo že poročali, je padel na soški fronti dne 6. septembra t. l. za domovino in cesarja naš tovariš Melhior Dolenc, c. kr. poročnik, nadučitelj v Železnikih. Dne 2. oktobra t. l. mu je sledil med kralatce pet tednov stari sinček Bojan. Tega krutega udarca nemile usode ni mogla preboleti soproga vrlega pokojnika Marija Dolenčeva roj. Simončičeva, učiteljica v Železnikih. Po kratki bolezni je umrla dne 20. oktobra t. l. ter zapustila ubogi siročici Miloša in Vladka, ki ne bosta poznala dobrih svojih staršev. To je že drugi tako zelo tragičen slučaj v naših vrstah, da je nesrečna vojna popolnoma uničila dve pred vojno srečni učiteljski rodovini. Ohranimo vsem časten spomin!

—r— **S seje c. kr. okrajnega šolskega sveta v Radovljici dne 8. oktobra 1917.** Predsednik konstatira sklepčnost in o kurantnim potem rešenih zadevah poroča c. kr. okraj. šol. nadzornik R. Simon sledeče: Dopust so dobile: Helena Sodjeva—Jesenice do 15. februarja, nadomešča jo Kunčičeva Alojzija; Faturjeva Apolonija—Mošnje do 15. februarja, nadomešča jo Rapetova Ljudmila; zaradi bolezni na dopustu se nahajajoči učiteljici na Koroški Beli Terezija Jalenova in Jegličeva Marija sta nastopili s 15. oktobrom t. l. zopet svoji mesti. — Ker je moral nadučitelj Ivan Baraga s 30. septembrom k vojakom, ga začasno nadomešča kot voditeljica učiteljica Kren-Jaklič Antonija. — E. Schiffer, učitelj na Jesenicah je bil poklican k vojakom, a ker je zopet oproščen, nastopi v kratkem svoje mesto. Mesto obolete učiteljice—voditeljice v Lescah L. Gmeinerjeve se je nastavila Josipina Gradišarjeva. — Priznajo se starostne doklade in sicer: učiteljici Ani Pieničarjevi v Kropi od 15. avgusta 1917 tretja in učitelju Ivanu Erbežniku, Bled-Ljubljana, I. in II. starostna doklada in sicer prva od 1. avgusta 1912, druga pa od 1. avgusta 1917. — Odobri se tabela prosilk za izpraznjeno učno mesto na Breznici—učiteljica Hermina Sirinkova je stopila v začasni pokoj — prosilk je ravno 21 (beri: dva j s e t e n a), kakor tudi tabeli za učni mesti na Bledu — eno mesto za umrlim učiteljem Avgustom Jenskome — 3 prosilci in 13 prosilk — in eno mesto — ekstra statum — 6 prosilk. — Za pomaknitev v višji plačilni razred se priporočajo: v I. pl. razred: Franc Rus—Biljaja v II. pl. razred: Rozina Crjarijeva—Jeslič. s; v III. pl. razred: Ivan Jocif—Koprivnik. —a.

—r— **Iz ljudskošolske službe.** Absolvirana učiteljska kandidatka Gabriela Hočvarjeva je nameščena za suplentko v Velikih Laščah, Angela Gradišerjeva v Loškem potoku, Josipina Vodiškova pri D. M. v Polju, Olga Vodiškova na Viču, M. Nitscheva pa na osemrazredni dekliški šoli pri Sv. Jakobu v Ljubljani; Marija Kovačeva v St. Gotardu, Magdalena Slatnerjeva pa za suplentko v Kamniku namesto vpoklicanega učitelja Andreja Pogačarja in Alfreda Rubbajeva na mestni nemški dekliški ljudski šoli v Ljubljani; suplentka Mihaela Kosmačeva je imenovana za začasno učiteljico na Viču; učiteljska kandidatka Marija Janežičeva je nameščena za začasno učiteljico v Sostrem, Ivana Prosenčeva za suplentko v Smartnem, Gabriela Balančeva za začasno učiteljico v Lozicah, Ida Slogarjeva za suplentko v Budanjah, Albina Možinova v Semiču, Josipina Webrova za začasno učiteljico v Poljanah, Angela Crnogerjeva v Zibnici, Rudolfina Rasteigerjeva na osemrazredni slovenski dekliški šoli v Ljubljani, Josipa Žumrova na osemrazredni zasebni dekliški šoli v Lichtenturničnem zavodu v Ljubljani; suplentinja Ivana Klemenčeva je imenovana za začasno učiteljico v Češeniku; obolelega učit. Dragotina Česnika v Knežaku nadomešča absolvirana učiteljska kandidatka Marija Čukova, začasno vodstvo pa je prevzela učiteljica Justina Suševa; obolelo učiteljico Heleno Franketovo na Brezjah nadomešča suplentka Ernestina Gospodaričeva; na zasebno šolo v Marijanšču v Ljubljani sta vstopili učiteljica Jedert Grafenauerjeva in absolvirana kandidatka Vera Bulovčeva; nadučitelja Andreja Vilfana v Smartnu pod Smarno goro, ki ima dopust, supliira učiteljica Stanislava Pirčeva, ki ji je začasno poverjeno tudi šolsko vodstvo; obolelo učiteljico J. Bizjakovo na Dobjem nadomešča absolvirana kandidatka Ana Larzarjeva; za začasno učiteljico na Premu je imenovana Marija Komarjeva, za suplentko istotam pa absolvirana učiteljska kandidatka Marija Knezova; za začasno učiteljico v St. Vidu nad Ljubljano je imenovana absolvirana učiteljska kandidatka Franciška Kalanova; obolelo učiteljico na osemrazredni nemški dekliški šoli v Ljubljani Teklo p. Kleinmayerjevo nadomešča suplentka absolvirana učiteljska kandidatka Ana Levčeva; za suplentke so imenovane: Marija Premro-

vova na enorazredni ljudski šoli na Babnem polju, Cirila Zupančeva v Sodražici, Bernarda Stibričeva na Vačah in Stanislava Zamanova v Vipavi; Dora Bratnikova je pa imenovana za začasno učiteljico v Vipavi.

—r— **Ljubljanske šole zaprte.** Dne 19. oktobra t. l. so zaprli vse ljubljanske ljudske in srednje šole ter pripravili poslopja za vojaške bolnišnice. Skrčen pouk so imeli le 7. in 8. gimnazijski razredi na c. kr. učiteljski in 6. in 7. real. razredi v realnem poslopju. Šolska poslopja so bili spremenili v vojaške bolnišnice, a ker jih niso prav nič rabili, upamo, da se pouk zopet prične v prihodnjem tednu.

Štajerske vesti.

FRANC AUERNIK.

Dne 16. oktobra je umrl nadučitelj pri Sv. Florjanu pri Rogatcu, tovariš Franc Auernik. Pokojnik je bil rojen leta 1876 v Sp. Novi vasi pri Sl. Bistrici. Po končanih študijah v Gradcu je nastopil svojo prvo službo v Štorah pri Celju. Tu mu ni bilo nikakor všeč: kot zavednemu Slovincu mu ni dopuščalo prepričanje, da bi vzgajal deco v šulverajskem duhu. Služboval je nato v Ponikvi ob Juž. žel. in leta 1904 je postal nadučitelj pri Sv. Florjanu. Leto pozneje si je privedel družico za življenje iz sosednjega Rogatca. Nevarna srčna napaka je že pred osmimi leti priklenila tovariša Auernika na bolniško posteljo. Nemila smrt je že takrat izlegnila svoje koščene roke, toda ganil jo je jok ravno porojene sirote in odšla je brez žrtve. Preobilno dela in razburjenja je tetos koncem julija to bolezen obnovilo. Sredi septembra se mu je sicer jelo obracati na bolje, kar mu zbolil edini sinček Milan na griži in v tednu dni je bilo to komaj šestletno življenje — sreča in ponos staršev — uničeno. Na dan sinčkovega pogreba se je lotila griza tudi očeta in ravno mesec dni pozneje je odšel za svojim ljubljencem, zapuščajoč obupano vdovo in nepreskrbljeni hčerki. Pokojnik je bil vzor moža v vsakem oziru. V šolstvu odličan strokovnjak, svojim učencem vesten, mil učitelj, svojim tovarišem zvest prijatelj, užival je spoštovanje in zaupanje vseh, ki so ga poznali. V prvih letih svojega službovanja je mnogo potoval. Sploh je bil jako nadarjen in izredno izobražen tovariš. Saj je umeval petero jezikov in poznal njih slovstvo. Mnoga leta pregledal je prestrigla Morana nit tega dragocnega življenja. Njegovo truplo smo izročili bladni zemlji, a duh njegov bo živel med nami! Slava njegovemu spominu!

—s— **Vpoklicli slovenskih učiteljev na štajerskem.** Mariborska „Straža“ poroča: Kakor zvemo, se je v zadnjem času vpoklicalo veliko število dosedaj od vojašine oproščenih ljudskošolskih, zlasti slovenskih učiteljev v vojaško službo. Poklicalo se je še celo take učitelje, ki delujejo kot žetveni komisarji, občinski tajniki, izplačevalci vzdrževalnih podpor itd. Zaradi vojnih razmer ljudskošolski pouk zlasti na deželi že itak mnogo trpi. Učitelj mora dandanes še tudi opravljati službo kakega političnega uradnika, mora iti s svetom prebivalstvu na roko in mnogotera so opravila, ki se sedaj nalagajo na učiteljeve rame. Naše krvavo potrebno učiteljstvo kličejo v vojake, docim se v mestih oproščajo gledališni igralci, fotografi, brivci in slični, gotovo ne neobhodno potrebni stanovni! Prosimo naše poslance, da se tozadevno zavzamejo za naše slovensko učiteljstvo na pristojnem mestu.

—s— **Odlikovanje.** Tovariš Franc Kranjc, nadučitelj pri Sv. Barbari v Haložah, je bil 1. avgusta t. l. povišan poročnikom in odlikovan z železnim križcem s krono na belo-rdečem traku za zasluge v vojni. — Čestitamo vrlému tovarišu, ki prejkostej tako vztrajno in vneto služi cesarju in domovini! Naj bi ostal čil in čvrst kakor jelka in se spominjal onih lepih in veselih dni, ko smo poletali v Zgornjo Bistrico k Gimčerju okrepčavat se za naporno vezbanje na onem močvirnatem travniku, na katerem nam je štajerski „Kranjc“ tako hudomušno-srdito veleval svoje koračne „Direkcije“, da se je vsa stotinja bučno smejala. Profesorju H. Vodniku in njemu prijateljske pozdrave in kreпки „Nazdar!“ -t.

—s— **Odlikovanji.** Suplent pri Sv. Duhu v Stari gori, Ant. Stefančič, sedaj res. poročnik pri 21. strelskem polku, že prej odlikovan, je dobil vojni zasluzni križec 3. reda z vojno dekoracijo in meči. — Časno kolajno za zvesto 40-letno službovanje je podelil c. kr. štaj. namestnik nadučitelju v Žalecu tovarišu Ant. Petričku. —

—s— **Poročnik Rudolf Kocmut,** nadučitelj pri Sv. Urbanu pri Ptujju je bil odlikovan z zlatim zasluznim križcem z meči in s Karlovim križcem.

—s— **Povišanje.** Justični minister je pomaknil Mihaela Cizla, učitelja na moški kaznilnici v Gradcu, v IX. činovni razred.

—s— **Tovarišu šolskemu ravnatelju Ant. Gnusu v Dolu pri Hrastniku** je odposlala 30. IX. 1917 dvorazrednica v Bočni pri Gornjemgradu za učiteljski vojni podporni sklad 10—K.

—s— **V italijansko ujetništvo** je prišel profesor na mariborskem učiteljski nadporočnik dr. Ljudevit Pivko.

—s— **Kozjanska šola ostane zaradi griže,** ki razsaja tod, zaprta. Šolsko leto se ne začne pravočasno — 16. okt. Čas, kedaj se bo smela šola pričeti, bo okrajni šolski svet sporočil. — Kozjanski okrajni šolski svet je imel svojo redno sejo pretekli teden v Sevnici, ne v Kozjem. To zaradi griže.

—s— **Društvo „Selbsthilfe der Lehrerschaft Stetermarks“.** Umrla sta društvena člana: dne 25. septembra Anton Janschek, učitelj v p. v Mariboru, in 8. oktobra Berta Kolschy, učiteljica v Donawitzu. To sta 157. in 158. smrtni slučaj. Prispevek po 4 K naj se gotovo vplača v mesecu novembru. O d b o r.

Goriške vesti.

—g— **Povišanje.** Justični minister je pomaknil Ignacija Bajta, učitelja na moški kaznilnici v Gradiški, v IX. činovni razred.

Tržaške vesti.

—t— **Pogreb pok. Viktorja Sošiča,** mestnega učitelja na Občinah, se je vršil pretekli petek dopoldne iz mesta naravnost na Občine. Iz Trsta je spremljal izpoved duhovnik od sv. Antona novega, a pri obelisku na Opčinah ga je sprejel tamošnji dekan g. Cink. Pogreba se je udeležilo že takoj v Trstu — razen sorodnikov — večje število pokojnikovih stanovskih tovarišev z mestnim asesorjem g. drom. Biasiolijem in okrajnim šolskim nadzornikom Nekermanom na čelu. Vodstvo Učiteljskega društva za Trst in okolico je zastopal odbornike tovariš Ivan Danev. — Od obeliska dalje je pokojnika spremljala na njegovi zadnji poti šolska mladina, večje število tovarišev in obilo vaščanov. Po peti maši v župni cerkvi so truplo pokopali na domačem pokopališču. Ob odprtem grobu se je pokojnikov tovariš in prijatelj Karel Cibic poslovil od Viktorja Sošiča z ganljivim govorom. In tako smo položili v pregodnji grob — koliko takih grobov se je že odprlo v tem strašnem času! — mlado, nadebudno življenje. — Časten spomin vrlému slovenskemu učitelju Viktorju Sošiču!

—t— **Tržaško šolstvo.** „Edinost“ je prinesla v zadnjem času več člankov, v katerih piše o neznoznih razmerah na slovenskih, posebno CM šolah v Trstu. Razmere na teh šolah so take, da je vsak uspešen pouk nemogoč. Vsi razredi so tako prenapolnjeni, da je stlačeno v njih po 80—100 učencev, četudi je prostora samo za 40—50. Ali ni to prava muka za mladino in učitelje? Ako mestni fizikat in vsi zdravniki ne ukrejejo ničesar zoper tako trpinčenje ljudi, naj se pokliče v pomoč društvo za varstvo živali! Druga zapreka uspešnemu šolskemu pouku je pomanjkanje učnih oseb. Mnogo slovenskih učiteljev je pri vojakih. Vojaške oblasti jih uporabljajo v zaledju po pisarnicah, za straže itd. Ali bi ne koristili ti učitelji mnogo več domovini, ako bi jih oprostili in vrnili njih poklicu? Edinost piše, da mora slabotna učiteljica poučevati celo v dveh razredih. Koliko trpi v takih razmerah vzgoja in pouk, ve samo učiteljstvo in starši prizadetih otrok. Zakaj vendar že ne stori šolska oblast konca tem neznoznim razmeram in ne da Slovincem v Trstu dovolj šol? Ali mora res CMD sama vzdrževati vse slovenske šole v Trstu? Čemu pa plačujejo slovinci v Trstu šolskih naklad? Mar li za poitaljančevanje in ponemčevanje slovenske dece? Pa še nekaj! Več slovenskih šol obveznih otrok v slovenske šole zaradi pomanjkanja prostora še sprejeti niso mogli. Kako se ujema to s šolskimi predpisi in šolsko obveznostjo? Dovolj krivic so zaradi šol že pritrpeli tržaški Slovinci. Ali mera še vedno ni polna? — Iz Trsta nam poročajo k temu poglavju: Razmere na naših šolah se v kratkem vsaj deloma obrnejo na boljše stran. Na slovenskih šolah CMD otvorijo 16 novih vzporednic, da se tako razbremenijo sedanjí prenapolnjeni razredi! Treba bo tudi toliko novih učnih oseb. Skrbeti moramo še za primerne učilnice, ker one na Acquadottu ne odgovarjajo nobenim predpisom. Uredbo teh nezdravih razmer je sprejelo v svoj program poživiljeno Učiteljsko društvo za Trst in okolico, ki potom spomenice in posredovanja Zaveze nalančno naslika ves položaj vsem poklicanim krogom ter poskrbi tudi za izboljšanje materialnega položaja Družbinega učiteljstva ter njenih otroških vrtzaric. Mestni magistrat je na pritisk namestništva določil CMD v svrhu izboljšanja njenega šolstva v Trstu za sedaj 50.000 K, tudi sicer je poskrbljeno, da pride slovensko šolstvo v Trstu do svojih zakonitih pravic. Vse kaže, da se v Trstu dobro in uspešno giblremo. Pravičnejša sedanjost naj popravi

ve kričeče krivice preteklosti. Saj nečemo nič izjemnega in nezakonitega — samo pravice hočemo!

Splošni vestnik.

Za Krekov spomenik. Na drugem mestu prinašamo oklic odbora za spomenik dr. Janezu Evangelistu Kreku. Napredno slovensko učiteljstvo, ki je združeno v naši Zavezi, gotovo tudi v tem pogledu ne zaostane za drugimi stanovni in bo po svojih močeh prispevalo in pripomoglo, da kmalu postavi slovenski narod svojemu velikemu sinu dr. Kreku dostojen spomenik na odličnem mestu naše bele Ljubljane. Tudi naš list je pripravljen sprejemati darove in jih objavljati v vsaki številki. Za dr. Krekov spomenik je daroval L. Jelenc 5 K.

Glasovi časopisov. „Slovenec“ in „Straža“ sta pohvalno pisala o manifestu in deklaraciji Zaveze avstrijskega jugoslovenskega učiteljstva z dne 10. septembra t. l. in ponatisnila iz njega pomembnejša in važnejša mesta. „Slovenec“ je tudi v celoti ponatisnil naš članek, ki je posvečen spominu dr. Jan. Ev. Kreka, iz zadnje štev. „Učiteljskega Tovariša.“

Slovenska Matica. V zadnjih dneh je pristopilo k Matici zopet nekaj ustanovnikov. Eden od teh, ki nočejo biti imenovani, je vpisal kot ustanovnico svojo obitelj in plačal za to 200 kron, ostali so dali po 100 K. Neimenovan ljubljanski veletržec je poslal Matici 1000 kron kot darilo, drug neimenovan dobrotnik je daroval potom Jadranske banke 500 K, več jih je podarilo manjše vsote. Vsem tem bodi izrečeno za njihova rodoljubna dejanja na tem mestu iskreno priznanje in globoka narodna zahvala z željo, da bi našli obilo posnemovalcev. Od časa zopetnega delovanja pa do danes je prejela pisarna „Slovenske Matice“ 1400 kron udnine, 1570 kron ustanovnine in 3482 kron daril.

Državnozborski šolski svet je na zadnji svoji seji razpravljal o raznih šolskih vprašanjih. Posl. dr. Vrstvšek in prof. Spinčič sta zahtevala z vso odločnostjo, da mora naučni odesk poklicati naučnega ministra k seji, v kateri se bo razpravljalo o žalostnih razmerah šolstva v Avstriji med vojno, češ, da se naučno ministrstvo popolnoma nič ne briga za najvažnejše šolske zadeve, da kliče vse učitelje k vojakom, da ne rešuje šolskih poslopij, ki so jih zasedle vojaške oblasti, da sploh pusti, da se šolstvo vsestransko zanemarija, kar je za vzgojo otrok in mladine v veliko škodo.

Ali smo res že tako daleč? Na čudna pota je zašel c. kr. deželni šolski svet za Kranjsko. Neverjetne sklepe napravila in izdaja naredbe, ki jih ne more odobravati razsodeu človek in po našem mnenju niti dopustne niso, diše pa prav jako po konkordatski dobi. Tako je deželni šolski svet dal ukor neki učiteljici, ker je hodila ob pouka prostih dneh obiskovat v Ljubljano svoje sorodnike. Ali smo res učitelji take uboge pare, da se niti ob pouka prostih dneh ne smemo ganiti z mesta svojega službovanja ne po opravih, ne v razvedrilo: še svojega sosedu tovarišu ne smeš obiskati, če se nečeš izpostaviti nevarnosti, da te zadene disciplinarna kazen z vsemi ostrimi posledicami. Ljubljanski tovariš mora v zmislu te odredbe opustiti prijeten izlet na Smarno goro, še na Ježico ne sme, ker visi nad njim Damoklejev meč deželnega šolskega sveta. Glasi se vse to kot šala, a je gola resnica; ta odredba se izvršuje drakonično. Tako je poslala neka učiteljica za dovoljenje, da bi smela iti v nedeljo k izpovedi v Ljubljano, pa ni dobila dopusta. To je vendar utesnitev osebne svobode, ki je po zakonih kaznivo dejanje. Kako se je že glasila pri Rimljanih prislovica o pedagogih?

Razgled.

Stoletnica smrti Tadeusza Kosciuska. Z velikimi slavnostmi je praznoval v minulem mesecu Poljski narod stoletnico smrti velikega svojega rodoljuba Tadeusza Kosciuska, junaka izpod Raclavic. Kosciuski se je bojeval za svobodo Amerike in za svobodo svoje poljske domovine pod Napoleonom.

LISTNICA UPRAVNIŠTVA.

V današnji številki smo priložili vsem p. n. naročnikom položnice, na katerih imajo napisano stanje naročnine. Kdor nima položnice, ima naročnino poravnano do 31. dec. t. l. — Vljudo prosimo, da se odzovejo vsi, ki letošnje naročnine še niso poravnali. Tudi onim naročnikom, ki dolgujejo za več let in ki smo jim vsled tega ustavili pošiljanje lista, smo poslali vnovič račune, ki naj jih poravnajo ako ne naenkrat, pa vsaj v mesečnih obrokih. Ker ima upravništvo tudi plačilne obveznosti do tiskarne i. d., pričakujemo rednih vplačil.